

2026, 15 (2), 1834-1860 | Araştırma Makalesi

Müzikal Sermaye Ölçeğinin Geliştirilmesi: Müzik Eğitime Kültürel Sermaye Teorisi Temelli Bir Yaklaşım

Yalçın Yıldız¹

Cenk Önder Özen²

Nevzat Yiğit³

Öz

Bu çalışma, müzik eğitimi alan öğrencilerin müzikal birikimlerini, öğrenme deneyimlerini, öz-yeterlik inançlarını ve kültürel kaynaklara erişim düzeylerini çok boyutlu biçimde değerlendirebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamıştır. Pierre Bourdieu'nün kültürel sermaye kuramına dayanan araştırmada müzik eğitimi, yalnızca teknik becerilerin edinimi olarak değil; sosyal destek, kimlik gelişimi ve biriken kültürel kaynakların etkileşimiyle şekillenen dinamik bir süreç olarak ele alınmıştır. Bu doğrultuda geliştirilen Müzikal Sermaye Ölçeği, mesleki müzik eğitimi bağlamında bireylerin müzikle kurdukları ilişkinin bilişsel, duyuşsal ve sosyal boyutlarını bütüncül biçimde ölçmeyi hedeflemektedir. Araştırma, nitel madde oluşturma aşaması ve kesitsel nicel doğrulama sürecini içeren bir ölçek geliştirme deseni doğrultusunda yürütülmüştür. İlk aşamada öğrencilerin yazılı görüşleri ve ilgili alan yazın temel alınarak 80 maddelik bir öncül madde havuzu oluşturulmuş; maddeler öğrenci geri bildirimleri ve uzman görüşleri doğrultusunda düzenlenerek beşli Likert tipi bir deneme formuna dönüştürülmüştür. Ölçekte yanıtlar "kesinlikle katılmıyorum" ile "tamamen katılıyorum" arasında derecelendirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği, 709 öğrenciden elde edilen verilerle gerçekleştirilen Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile incelenmiş; elde edilen faktör yapısı Türkiye'de öğrenim gören 667 öğrenciden oluşan bağımsız bir örneklem üzerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir. Analizler sonucunda ölçeğin beş boyutlu bir yapı sergilediği belirlenmiştir: (1) Müzikal Destek Kaynaklarına Erişim, (2) Müzikal Öz-Yeterlik, (3) Müzikal Deneyim ve Birikim, (4) Müzikal Kimlik ve Aidiyet ve (5) Müzikal Kaynakların Bilinçli Kullanımı. Elde edilen bulgular, ölçeğin toplam varyansın %57.64'ünü açıkladığını (KMO = .93; Bartlett p < .001) ve modelin iyi düzeyde uyum gösterdiğini ortaya koymuştur ($\chi^2/sd = 2.26$; CFI = .955; RMSEA = .043). Ölçeğin genel Cronbach Alfa katsayısı .95 olup alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayıları .82 ile .93 arasında değişmektedir. Bulgular, geliştirilen ölçeğin mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müzikal sermaye düzeylerini sosyal, bilişsel ve kültürel boyutlarda değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzikal Sermaye, Kültürel Sermaye, Müzik Eğitimi, Öz-Yeterlik, Müzikal Kimlik, Ölçek Geliştirme

Yıldız, Y., Özen, C. Ö., & Yiğit, N. (2026). Müzikal Sermaye Ölçeğinin Geliştirilmesi: Müzik Eğitime Kültürel Sermaye Teorisi Temelli Bir Yaklaşım. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 1834-1860. <https://izlik.org/JA56LY54GX> <https://doi.org/10.15869/itobiad.1805108>

Geliş Tarihi	17.10.2025
Kabul Tarihi	29.06.2026
Yayın Tarihi	30.06.2026
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

1 Doç. Dr., Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Trabzon, Türkiye, yyildiz@trabzon.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2798-8763>

2 Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Trabzon, Türkiye, cenkonderozen@trabzon.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2529-8670>

3 Prof. Dr., Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Trabzon, Türkiye, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi, nyigit@trabzon.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-7363-1637>

2026, 15 (2), 1834-1860 | Research Article

Development of the Musical Capital Scale: A Cultural Capital Theory-Based Approach to Music Education

Yalçın Yıldız¹

Cenk Önder Özen²

Nevzat Yiğit³

Abstract

This study aimed to develop a valid and reliable tool for multidimensionally assessing music education students' musical capital. Grounded in Bourdieu's theory of cultural capital, it conceptualized music education as a dynamic process shaped by social support, identity development, learning experiences, self-efficacy beliefs, and access to accumulated cultural resources. Accordingly, the Musical Capital Scale was developed to assess the cognitive, affective, and social dimensions of students' relationships with music in professional music education. The study followed a scale development design involving qualitative item generation and cross-sectional quantitative validation. An initial pool of 80 items was created based on students' written opinions and the literature, then revised through student feedback and expert review into a five-point Likert-type trial form ranging from "strongly disagree" to "strongly agree." The construct validity of the scale was examined through Exploratory Factor Analysis (EFA) using data from 709 students, and the resulting factor structure was tested through Confirmatory Factor Analysis (CFA) with an independent sample of 667 students studying in Türkiye. Analyses revealed a five-dimensional structure: (1) Access to Musical Support Resources, (2) Musical Self-Efficacy, (3) Musical Experience and Accumulation, (4) Musical Identity and Belonging, and (5) Conscious Use of Musical Resources. Findings showed that the scale explained 57.64% of the total variance (KMO = .93; Bartlett's $p < .001$) and that the model demonstrated good fit ($\chi^2/df = 2.26$; CFI = .955; RMSEA = .043). The overall Cronbach's alpha coefficient was .95, and subdimension reliability coefficients ranged from .82 to .93. The findings indicate that the developed scale is a valid and reliable tool for assessing the musical capital levels of students receiving professional music education across social, cognitive, and cultural dimensions.

Keywords: Musical Capital, Cultural Capital, Music Education, Self-Efficacy, Musical Identity, Scale Development

Yıldız, Y., Özen, C. Ö., & Yiğit, N. (2026). Development of the Musical Capital Scale: A Cultural Capital Theory-Based Approach to Music Education. *Journal of the Human and Social Science Researches*, 15(2), 1834-1860. <https://izlik.org/JA56LY54GX> <https://doi.org/10.15869/itobiad.1805108>

Date of Submission	17.10.2025
Date of Acceptance	29.06.2026
Date of Publication	30.06.2026
*This is an open access article under the CC BY-NC license.	

1 Assoc. Prof. Dr., Trabzon University, Fatih Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Trabzon, Türkiye, yyildiz@trabzon.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2798-8763>

2 Asst. Prof. Dr., Trabzon University, Fatih Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Trabzon, Türkiye, cenkonderozen@trabzon.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2529-8670>

3 Prof. Dr., Trabzon University, Fatih Faculty of Education, Department of Mathematics and Science Education, Trabzon, Türkiye, nyigit@trabzon.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-7363-1637>

Giriş

Kültürel sermaye, bireyin yaşamı boyunca edindiği bilgi, beceri, değer ve beğeni biçimlerinin birikimi olarak eğitim ve sanat alanındaki farklılıkları açıklamada önemli bir zemin sunar. Bu birikim; kişinin çevresiyle ilişkileri, eğitim geçmişi, sanatsal deneyimleri ve kültürel kaynaklara erişimiyle şekillenir. Müzik eğitimi bağlamında kültürel sermayenin alana özgü yansımaları olarak görülebilecek müzikal sermaye, öğrencilerin müzikal gelişmelerini, müzikle kurdukları ilişkiyi, repertuvar tercihlerini, müzikal beğenilerini ve öğrenme motivasyonlarını etkileyen çok boyutlu bir yapı olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle müzikal sermaye kavramını açıklarken Bourdieu'nun (1986) sermaye kuramına ve kültürel sermaye kavramına değinmek yararlı olacaktır.

Sermaye ve Kültürel sermaye

Sermaye, üretim, değer yaratma ve toplumsal konum elde etme amacıyla biriktirilen; ekonomik, kültürel ve toplumsal boyutları kapsayan kaynaklar bütünüdür (Becker, 1975, s. 9; Bourdieu, 1986, s. 241). Bourdieu ekonomik, kültürel ve sosyal sermayeyi ayırırken, sembolik sermayeyi bu birikimlerin belirli alanlarda kabul görmüş biçimi olarak değerlendirir (Bourdieu, 1986, s. 243; Bourdieu, 1990, s. 141). Bu bağlamda kültürel sermaye, bireylerin toplumsal konumunu etkileyen bilgi, beceri ve alışkanlığa dayalı eğilimler bütünü olarak ele alınabilir (Bourdieu, 1984/2010, s. 1; Swartz, 1997, s. 75; Lamont & Lareau, 1988, s. 156).

Bourdieu (1986), kültürel sermayeyi içselleşmiş/bedenselleşmiş (embodied), nesneleşmiş (objectified) ve kurumsallaşmış (institutionalized) olmak üzere üç biçimde açıklar. İçselleşmiş kültürel sermaye uzun vadeli yatırımla edinilen eğilim ve yeterlikleri; nesneleşmiş kültürel sermaye kitap, enstrüman ve sanat eseri gibi maddi unsurları; kurumsallaşmış kültürel sermaye ise diploma ve unvan gibi resmî yeterlikleri ifade eder (Bourdieu, 1986, s. 243). Bu sınıflandırma kültürel birikimin bedensel/alışkanlıksal, maddi ve kurumsal yönlerini ayırır (Bourdieu, 1986, ss. 243-249). Kültürel sermaye aile yoluyla aktarılabilir ya da okul ortamında edinilerek kurumsal belgelerle geçerlik kazanabilir; ancak bunlar kültürel sermayenin türleri değil, edinim yollarıdır (DiMaggio, 1982, s. 198; Jæger, 2011, ss. 281-283; Sullivan, 2001, s. 909).

Kültürel sermaye, bireye bireysel ve toplumsal düzeyde çeşitli avantajlar sağlar. Sanat ve kültür alanındaki bilgi, estetik zevk, teknik beceri, diploma ve unvan gibi resmî tanınırlıklar ile beğeni alışkanlıkları bu avantajlar arasındadır (Bourdieu, 1984/2010, ss. 2-3, 56-57, 66-67; Swartz, 1997, s. 1; Sullivan, 2001, s. 893). Toplumda değerli görülen kültürel bilgi ve beğenilerin ödüllendirilmesi, bireylerin bu birikimlerini diploma, statü veya ekonomik kazançla dönüştürerek eğitimsel ve toplumsal avantaj elde etmelerine olanak tanır (Bourdieu, 1986, s. 245; Bourdieu & Passeron, 1977, s. 142).

Kültürel sermayenin işleyişi, Bourdieu'nün kuramında merkezi olan alan, habitus, dönüştürülebilirlik ve sembolik meşrulaştırma kavramlarıyla açıklanabilir. Alan, kendine özgü kuralları, mücadeleleri ve tanınma ölçütleri bulunan; aktörlerin konumlarının alana özgü sermaye dağılımına göre belirlendiği toplumsal yapıdır (Bourdieu & Wacquant, 1992, s. 97; Bourdieu, 1984/2010, ss. 128-130). Habitus, bireyin geçmiş deneyimleriyle şekillenen, farklı durumlara uyarlanaabilen ve kişinin algı, beğeni ve davranışlarını yönlendiren bedensel ve zihinsel yatkınlıklar bütünüdür (Bourdieu, 1990, s. 53; Swartz, 1997, ss. 101-102). Dönüştürülebilirlik, ekonomik, kültürel, sosyal ve sembolik sermaye türlerinin belirli oranlarda birbirine dönüşebilmesini ifade ederken (Bourdieu, 1986, ss. 243-244), sembolik meşrulaştırma bu birikimlerin belirli alanlarda

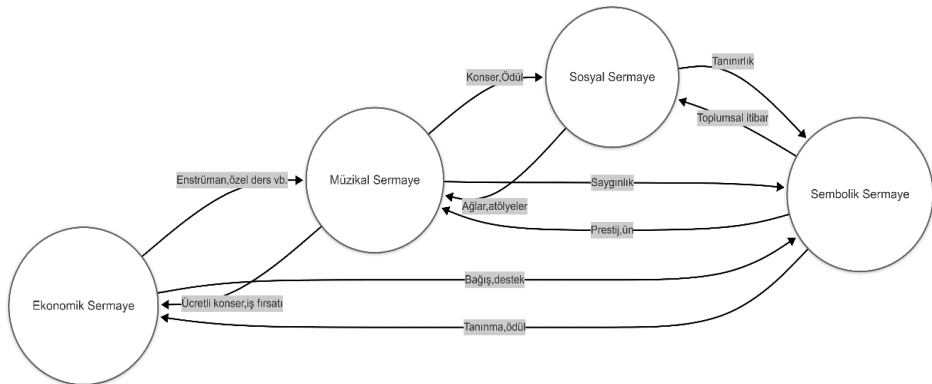
kabul görmesi, değer kazanması ve ödüllendirilmesi sürecidir. Bu süreç çoğunlukla kurumlar, sınav ve diploma sistemleri ile pedagojik otoriteler aracılığıyla işler (Bourdieu, 1986, ss. 245, 248; Bourdieu & Passeron, 1977, ss. 153-154).

Müzikal Sermaye: Kültürel Sermayenin Alana Özgü Görünümü

Müzikal sermaye, Bourdieu'nün (1986, s. 243) kültürel sermaye kuramında tanımladığı üç biçimin müzik alanına özgü yansıması olarak kavramsallaştırılabilir. Bu kapsamda içselleşmiş birikimler; çalma-söyleme teknikleri, işitme alışkanlıkları ve icra sürecini yönlendiren müzikal yatkınlıkları içerir. Nesneleşmiş birikimler, enstrüman, nota ve kayıt arşivleri ile dijital müzik koleksiyonları gibi somut müziksel kaynakları kapsar. Kurumsallaşmış göstergeler ise bireyin müzik alanındaki yeterliğinin diploma, sertifika ve unvan gibi belgelerle tanınmasını ifade eder. Bu üç biçim, müzikal sermayenin edinim yollarından bağımsızdır; müzikal sermaye aile ve yakın çevre yoluyla erken yaşta aktarılabileceği gibi okul-aracılı öğrenme süreçleriyle edinilerek kurumsal belgelerle geçerlik de kazanabilir.

Müzikal sermaye, müzik alanında bireylerin konumlarını ve olanaklarını belirleyen kaynaklar bütünü olarak farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Coulson (2010, s. 257), müzikal sermayeyi müzisyenlerin müzik alanında edindikleri ve ekonomik avantaja dönüştürebildikleri kültürel, sosyal ve sembolik varlıklar için kullanışlı bir kavram olarak açıklar. Cottrell (2002, s. 70), kavramı bir icra etkinliğine katılımın müzisyen açısından arzulanırlığı ve bu etkinliğin itibar ile mesleki profile katkısı üzerinden ele alır. Wright (2015), müzikal sermayenin müzikle ilgili beceri, bilgi ve anlayışın yanı sıra müzikalite ve müzikal potansiyele ilişkin öz algılarla da ilişkili olduğunu belirtir (s. 95). Procter (2011, s. 254) ise müzik terapisi bağlamında geliştirdiği "proto-sosyal müzikal sermaye" kavramını, ortak müzik yapma süreçlerinde ortaya çıkan ilişkisellik kapasitesi olarak tanımlar. Bu yaklaşımlardan hareketle müzikal sermaye; aile, çevre ve okul kaynaklı kazanımlar, repertuvar bilgisi, müzikle ilişki kurma biçimleri ve resmî eğitim süreçlerinde edinilen kuramsal ve uygulamalı yeterliklerin toplamı olarak değerlendirilebilir. Kurumsal belgeler de bu birikimin bireyin müzik alanındaki konumuna yansımasını destekler (Coulson, 2010, s. 257; Froehlich, 2007, ss. 109-111). Bourdieu'nün (1986, ss. 243, 245, 248) sermaye türleri arasındaki dönüştürülebilirlik ilkesi ise müzikal sermayenin diğer sermaye türleriyle ilişkisini açıklamak için kuramsal bir çerçeve sunar. Bu çerçevede, müzikal sermayenin farklı sermaye türleriyle dönüştürülebilirlik ilişkileri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Müzikal Sermayenin Farklı Sermaye Türleriyle Dönüştürülebilirliği

Şekil 1. Müzikal sermayenin diğer sermaye türleriyle dönüştürülebilirliği (Bourdieu, 1986'dan uyarlanarak hazırlanmıştır).

Müzikal sermaye kültürel sermaye gibi ekonomik, sosyal ve sembolik sermaye türleriyle yakın etkileşim ve dönüşüm içindedir. Örneğin ekonomik sermaye; enstrüman edinimi, özel dersler veya ustalık sınıflarına katılım gibi yatırımlar yoluyla bireylerin müzikal yeterliklerini geliştirmekte ve müzikal sermayeyi artırmaktadır. Gelişen icra yeterlikleri ve repertuvar bilgisi, kişinin sahne ve topluluk etkinliklerine katılımını destekleyerek sosyal ağlara erişimine ve mesleki ilişki kurma kapasitesine bu yolla sosyal sermayesine güç kazandırır. Bu süreçte kazanılan tanınırlık, ödüller ve ünvanlar sembolik sermaye biçiminde prestij üretir; söz konusu prestij ise zamanla yeni davetler ve iş birlikleri yoluyla ekonomik fırsatlara dönüşebilir (Coulson, 2010, ss. 257, 267; Rimmer, 2012, s. 306).

Müzikal tercih ve pratikler, müzik alanının kuralları ve tanınma biçimleriyle birleşerek bireylerin toplumdaki konumlarını etkiler ve yeniden şekillendirir. Bu yüzden müzikal sermaye yalnızca bireysel “yetenek” değil; alan, alışkanlıklar ve kurumsal kurullarla da sürekli etkileşim içinde oluşan bir bütündür (Bourdieu, 1986, s. 245, 247-248; Prior, 2013, s. 182-184, 189-191). Bu bütünsel yapı, bireylerin müzikal sermayelerini çok boyutlu olarak değerlendirmeyi gerektirir. Ancak müziğe ilişkin bireysel farklılıkları ölçmeye yönelik mevcut araçların önemli bir bölümü tekil yapılara odaklanmaktadır. Örneğin The Music Self-Perception Inventory (MUSPI) müzik öz-algısını performans, yaratıcı ifade ve dinleme gibi boyutlarda ele alır (Morin ve diğ., 2015, s. 917). Self-Efficacy for Musical Learning ve Self-Efficacy for Musical Performing ölçekleri, öğrenme ve performansa ilişkin öz-yeterliği ölçer (Ritchie & Williamon, 2011, s. 328-344). Türkiye bağlamında Müziğe Yönelik İlgili Ölçeği, ilgiyi çok boyutlu bir yapı olarak tartışır (Okay ve diğ., 2015, s. 68). Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) müzikal yetkinlik düzeylerini birden çok alt boyutta inceler ve görece müzikal sermayeye yakındır (Müllensiefen ve diğ., 2014, s. 15). Ollen Musical Sophistication Index (OMSI) kısa bir müzikal yetkinlik endeksi sunarken (Ollen, 2006, s. 120); Music Performance Self-Efficacy Scale (MPSES) performans öz-yeterliğini Bandura'nın (1997) kuramına dayalı biçimde ölçer (Zelenak, 2011, s. 143). Music Engagement Questionnaire (MusEQ) günlük yaşamdaki müzikle etkileşimi ve katılımı değerlendirir (Vanstone ve diğ., 2015, s. 474) Müziksel çalışma süreçlerinde öz-düzenlemeyi ölçen ölçek (Self-Regulated Practice), müzikal kaynakların bilinçli kullanımını yansıtan yapılarla örtüşmektedir (Miksza, 2012, s. 321).

Mevcut ölçekler, müziğe ilişkin belirli boyutları ölçmekle birlikte, geliştirildikleri kuramsal ve uygulamalı hedefler gereği müzikal sermaye kavramını doğrudan ölçmeyi amaçlamamaktadır. Bu noktada müzikal sermayeyi bütüncül biçimde değerlendirebilecek bir ölçeğe ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada geliştirilecek Müzikal Sermaye Ölçeği'nin, alan kuramıyla uyumlu bir üst çatı altında kaynaklara erişim, öz-yeterlik, deneyim ve birikim, kimlik ve aidiyet ile kaynakların bilinçli kullanımı gibi yapıları bir araya getirerek müzikal sermayeyi bir bütün olarak ele alması amaçlanmaktadır. Söz konusu yapılar arasındaki ilişkilerin dikkate alınmasıyla, bireyin müzikal gelişimini çok boyutlu biçimde yansıtan ve müzikal sermayeyi içselleşmiş, nesneleşmiş ve kurumsallaşmış biçimleriyle işlevsel olarak ölçebilecek bir ölçme aracı tasarlanması hedeflenmektedir. Çalışmada kısaca müzikal sermayenin çeşitli boyutlarıyla ölçülebilir hâle gelmesi, uygulanabilir bir değerlendirme çerçevesine dönüşmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmada, müzikal sermaye kavramını kuramsal olarak oluşturan temel boyutlar öncelikle alanyazın ışığında kavramsal düzeyde

belirlenmiştir. Aşağıda kavramsal düzeyde belirlenen boyutların alanyazındaki mevcut ölçme araçlarıyla ilişkisini ortaya koyan bir eşleştirme matrisi sunulmuştur.

Tablo 1. Kapsama Matrisi

Boyut Araç	MUSPI	Musical Self-Efficacy	İlgi Ölçeği	Gold-MSI	OMSI	MPSES	MusEQ	SR Practice	Müzikal Sermaye Ölçeği
Kaynaklara Erişim	-	-	○	○	○	-	○	-	●
Öz-Yeterlik	○	●	-	○	-	●	-	-	●
Deneyim ve Birikim	○	-	-	●	●	-	○	-	●
Kimlik ve Aidiyet	○	-	●	○	-	-	○	-	●
Kaynakların Bilinçli Kullanımı	-	-	-	○	-	-	-	●	●

Gösterge: ● = güçlü kapsar | ○ = kısmen/dolaylı kapsar | - = kapsamaz

Tablo, incelenen ölçeklerin müziğe ilişkin farklı yönleri (öz-yeterlik, ilgi, motivasyon, deneyim vb.) ölçtüğünü, ancak bu yönlerin genellikle birbirinden bağımsız ele alındığını göstermektedir. Alanyazında müzikal sermayeyi doğrudan ölçen bir ölçeğe rastlanmamıştır. Bu durum, planlanan çalışmada söz konusu yapıların kuramsal bir bütünlük içinde ele alınarak tek bir ölçek altında birleştirilmesine yönelik gereksinimi ortaya koymaktadır. Bu kuramsal gereksinim doğrultusunda, geliştirilecek Müzikal Sermaye Ölçeği'nin önerilen boyutları izleyen bölümde özetlenecek ve gerekçelendirilecektir.

Müzikal destek kaynaklarına erişim boyutu, aile, öğretmen, akran ve kurum desteği ile enstrüman, nota ve kayıt gibi kaynaklara erişimi kapsar; güven, aidiyet ve değer görme temelli sosyal destek yapıları müzikle kurulan bağın sürekliliğini güçlendirir (Cobb, 1976, s. 300; Creech, 2010, s. 15; Davidson ve diğ., 1997, ss. 188-206; Zdzinski, 1992, s. 114; Zdzinski, 2013, s. 69). Sosyal bilişsel motivasyonel süreçlerin en önemlilerinden biri de "bir kişinin sonucu üretmek için gereken davranışı başarıyla gerçekleştirebileceğine dair inancı" şeklinde tanımlanan öz-yeterliktir (Bandura, 1997, s. 79). Müzikal öz-yeterlik ise bireyin belirli müzikal görevleri başarıyla yerine getirebileceğine dair inancıdır (McPherson & McCormick, 2006, s. 326). Uсталık yaşantıları, sosyal ikna ve duygusal durumlar gibi kaynaklara dayanan bu inanç (Bandura, 1997, s. 80) icra, doğaçlama, beste ve performans alanlarında güveni kapsar ve motivasyon ile öğrenme süreçlerini güçlendirir (Zelenak, 2011, s. 44). Müzikal deneyim ve birikim boyutu, sahne deneyimi, türler arası etkileşim ve düzenli pratik gibi bireyin zaman içinde biriktirdiği müzikal yaşantıların çeşitliliği, süresi ve derinliğini kapsar. Bourdieu'nun (1986, s. 243) içselleşmiş kültürel sermaye kavrayışıyla uyumlu olarak bu deneyimler, bedene ve alışkanlıklara sinerek kalıcı eğilimler oluşturur. Müzikal birikim; konservatuvar ve örgün dersler gibi formal, aile ortamı, topluluklar ve amaçlı dinleme gibi informal süreçlerde oluşur ve bireyin algısını, estetik beğenisini ve kimlik gelişimini şekillendirir (Green, 2002, ss. 59-98; Pitts, 2005, ss. 1, 33-52, 53-72, 95-118). Müzikal kimlik ve aidiyet, bireyin müzikle kurduğu kişisel, kültürel ve toplumsal bağların şekillendirdiği kendilik algısıdır; tür tercihleri, aidiyet duygusu ve müziğin günlük yaşamda duyguları düzenleme, kimlik

inşası, sosyal etkileşim ve estetik haz gibi işlevleri bu çerçeveye dâhildir (DeNora, 2000, ss. 21-45, 46-74, 109-150; MacDonald ve diğ., 2002, ss. 1, 11). Özellikle ergenlik döneminde müzik, grup aidiyeti ve sosyal kimlik inşasında önemli bir rol oynar (Frith, 1996, ss. 110-111; Tarrant ve diğ., 2001, ss. 565-581). Kimlik ve aidiyet yalnızca üyelikle sınırlı değildir; aynı zamanda anlam üretimi ve duygusal bağ kurma süreçlerini de içerir (Lamont, 2002, s. 43; MacDonald ve diğ., 2002, s. 1). Müzikal kaynakların bilinçli kullanımı boyutu, bireyin eriştiği kaynakları hedef belirleme, planlama, çalışma stratejileri, öz-değerlendirme, amaçlı dinleme/analiz ve dijital araçları etkin kullanma gibi yollarla ne ölçüde bilinçli ve stratejik kullandığını değerlendirir. Öz-düzenlemeli öğrenme çerçevesi bu süreçlerin başarıyla ilişkisini açıklar (Zimmerman, 2002, ss. 65-66, 68). Müzik eğitiminde planlı çalışma, repertuvar/araç seçimi ve teknoloji kullanımı öğrenme çıktılarıyla bağlantılıdır (Hargreaves ve diğ., 2003, ss. 147-149).

Müzikal sermaye, müzikal katılım ve gelişime katkıda bulunan hem somut hem de soyut kaynakların birikimi ve kullanımını ifade etmekle birlikte; müzik pratiklerinin erişilebilirliğini ve sürdürülebilirliğini topluca etkileyen sosyal, kültürel ve ekonomik yönler de dâhil olmak üzere çeşitli boyutları kapsar. Müzikal sermaye ilgili literatür ışığında, öğrenmeyi destekleyen sosyal destek, öz-yeterlik, kimlik, deneyim ve bilinçli kaynak kullanımı gibi sosyal, bilişsel ve öz-düzenlemeli unsurların keşişiminde yer alan bütüncül bir yapı olarak çerçeveselendirilebilir. Bu çerçeveleme gereklidir çünkü sosyal/kurumsal destek öğrenmeyi olumlu yönde etkileyebilir (Davidson ve diğ., 1997, ss. 188-210; Zdzinski, 2013, ss. 69-88); yaratıcı öz yeterliliği artırabilir ve bilişsel faktörlerin etkilerini yumuşatarak müzik eğitimindeki yaratıcı süreci zenginleştirebilir (Ben ve diğ., 2025, s. 6). Öz-yeterlik performans, müzikal yaratıcılık ve estetik yeteneği üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir (Bandura, 1997; Ben ve diğ., 2025, s. 6; McPherson & McCormick, 2006, ss. 322-336). Deneyim ve birikim kültürel eğilimleri içselleştirir (Bourdieu, 1986, s. 244; Green, 2002, s. 108; Pitts, 2005, ss. 95-118). Kimlik ve aidiyet toplumsal/kişisel yönü belirler (DeNora, 2000, ss. 46-74; MacDonald ve diğ., 2002, s. 6). Bilinçli kullanım ise kalıcı öğrenmeyi destekler (Zimmerman, 2002, s. 66). Ortaya çıkan çok katmanlı yapı, müzik eğitiminin daha geniş amaç ve işlevleriyle de doğrudan bağlantılıdır; zira müzik eğitimi, bireyin yalnızca teknik icra becerilerini değil, aynı zamanda kimlik ve kişilik gelişimini, kültürel aidiyetini ve öğrenme stratejilerini de şekillendiren çok katmanlı bir süreçtir (Uçan, 1997, s. 10; Green, 2017, ss. 12-13). Bu süreçte biriken müzikal sermaye, bireysel çaba ve yeteneğin yanı sıra bireyin erişebildiği kültürel kaynaklar, sosyal destek ağları ve eğitim ortamlarının niteliğiyle beslenir (MacDonald ve diğ., 2002, s.2). Özellikle üniversite düzeyinde bu birikim, mesleki kimliğin şekillenmesinde temel bir dayanak oluşturur (Draves, 2021, ss. 28-40; McClellan, 2014, s. 295). Önerilen ölçek, performans merkezli tekil ölçümler yerine kültürel, belirtilen sosyal ve bilişsel süreçleri birlikte ele alan bütüncül bir çerçeve sunmayı hedefler.

Bu gerekçeler doğrultusunda, kültürel sermaye kuramından hareketle müzik alanında biriken bilgi, beceri ve eğilimleri ölçülebilir göstergelere dönüştürmek ve planlanan boyutlar için geçerlik-güvenirlik kanıtları sunmak amaçlanmaktadır. Çalışma; madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşleri, pilot ve ana uygulama ile faktör yapısının doğrulanması adımlarını içerir.

Yöntem

Bu araştırma, müzik eğitimi öğrencilerinin müzikal kültürel sermaye düzeylerini ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlayan bir ölçek

geliştirme çalışması olarak yürütülmüştür. Ölçek geliştirme süreci; madde oluşturma, yapı geçerliğinin incelenmesi ve güvenilirlik analizleri aşamalarını içerecek biçimde gerçekleştirilmiştir (Hinkin, 1998; Boateng ve diğ., 2018).

İlk aşamada, ölçülmesi hedeflenen yapıyı temsil eden madde ifadelerinin oluşturulması amacıyla öğrencilerden elde edilen yazılı görüşler ve ilgili alan yazın doğrultusunda bir madde havuzu oluşturulmuştur. İkinci aşamada geliştirilen maddelerin faktör yapısını belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmış, elde edilen yapının doğrulanması için bağımsız bir örneklem üzerinde Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir (Hair ve diğ., 2019; Kline, 2016). DFA kapsamında model uyumu; ki-kare uyum değerinin serbestlik derecesine oranı (χ^2/sd), Standartlaştırılmış Artık Ortalamaların Karekökü (SRMR), Uyum İyiliği İndeksi (GFI), Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NNFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) değerleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Ölçeğin güvenilirliği madde-toplam korelasyonları ve Cronbach Alfa katsayısı aracılığıyla incelenmiştir. Ölçek geliştirme sürecinin nicel doğrulama aşamasında AFA ve DFA analizleri birbirinden bağımsız örneklemeler üzerinde yürütülmüş; söz konusu veriler farklı zaman dilimlerinde toplanmıştır. Her iki aşamada da katılımcılardan tek seferlik veri elde edildiğinden, araştırmanın nicel veri toplama süreci kesitsel niteliktedir.

Nitel Aşama: Madde Havuzunun Oluşturulması

Araştırmanın ilk aşamasında, Müzikal Sermaye Ölçeği'ne ilişkin madde havuzunu oluşturmak amacıyla nitel bir ön çalışma yürütülmüştür. Bu kapsamda lisans düzeyinde müzik eğitimi alan 24 öğrenciden müzikal yaşantılarını, müzikle ilişkili birikimlerini ve kaynaklara erişim durumlarını açıklayan yazılı kompozisyonlar alınmıştır. Öğrencilerden müzikle tanışma süreçleri, aile ve sosyal çevrenin etkisi, çalgı, nota, kayıt, konser, kurs, dijital kaynak ve çalışma ortamı gibi olanaklara erişimleri, müzikal deneyimleri, yeterlik algıları, kimlik ve aidiyet duyguları ile kaynakları kullanma biçimleri hakkında görüş yazmaları istenmiştir.

Elde edilen yazılı anlatımlar içerik analiziyle çözümlenmiştir. Kompozisyonlar birkaç kez okunmuş, müzikal sermayeyle ilişkili anlamlı ifadeler belirlenmiş ve bu ifadelerden kodlar oluşturulmuştur. Benzer kodlar alt temalar altında toplanmış; bu temalar kültürel sermaye kuramının içselleşmiş, nesneleşmiş ve kurumsallaşmış biçimleri dikkate alınarak daha kapsayıcı kök temalar hâlinde düzenlenmiştir. Bu süreç sonucunda müzikal destek kaynaklarına erişim, müzikal öz-yeterlik, müzikal deneyim ve birikim, müzikal kimlik ve aidiyet ile müzikal kaynakların bilinçli kullanımı temaları madde havuzunun temelini oluşturmuştur.

Kodlama ve temalandırma sürecinde oluşturulan kod ve temalar alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Uzman değerlendirmeleri doğrultusunda benzer kodlar birleştirilmiş, kapsamı yeterince temsil etmeyen ifadeler yeniden düzenlenmiş ve temalar arasındaki örtüşmeler giderilmiştir. Böylece nitel verilerden elde edilen yapının, ölçülmek istenen müzikal sermaye kavramını temsil etme durumu uzman görüşleriyle desteklenmiştir.

İçerik analizi sonucunda belirlenen kök ve alt temalar madde havuzunun oluşturulmasında doğrudan kullanılmıştır. Örneğin, öğrencilerin aile ve çevre desteğine

ilişkin ifadeleri müzikal destek kaynaklarına erişim teması altında değerlendirilmiş ve bu temadan “Ailem, müzik eğitimim için somut ve düzenli destek sağlar” ile “Yakın çevremde müzikle ilgilenen kişilerle birlikte prova/çalışma yapabileceğim bir ortama sahibim” gibi maddeler geliştirilmiştir. Benzer biçimde, öğrencilerin müzik alanındaki becerilerine ve gelişimlerine yönelik güven ifadeleri müzikal öz-yeterlik teması altında toplanmış; bu temadan “Müziğe dair teknik konuları öğrenme konusunda kendime güvenirim” ve “Müziksel gelişimimi kendi çabamla sürdürebileceğime inanırım” gibi maddeler oluşturulmuştur.

Kompozisyonlardan elde edilen temalar, kültürel sermaye, müzikal deneyim, müzikal kimlik, öz-yeterlik ve müzik eğitimiyle ilişkili alanyazınla birlikte değerlendirilmiş ve kültürel sermaye kuramının ilgili biçimleri dikkate alınarak 80 öncül madde geliştirilmiştir. Madde yazımında her bir ifadenin tek bir yargı içermesine, açık ve anlaşılır olmasına, hedef kitleye uygun bir dil taşımasına ve müzikal sermaye yapısını temsil etmesine dikkat edilmiştir.

Oluşturulan 80 öncül madde önce beş lisans öğrencisine sunulmuş; maddelerin anlaşılabilirliği, dilsel açıklığı, birden fazla yargı/düşünce/duyuş içerip içermediği ve farklı biçimlerde algılanıp algılanmadığı konusunda geri bildirim alınmıştır. Bu geri bildirimler doğrultusunda maddeler dil, açıklık ve anlam bakımından sadeleştirilmiştir.

Öğrenci geri bildirimlerinin ardından madde havuzu iki alan uzmanı ve bir ölçme-değerlendirme uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan maddeleri kapsam uygunluğu, kuramsal yapı ile ilişkisi, dil ve anlatım açıklığı, hedef kitleye uygunluk ve ölçülmek istenen özelliği temsil etme düzeyi açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda bazı maddeler yeniden düzenlenmiş, benzer anlam taşıyan ifadeler sadeleştirilmiş ve her bir maddenin ölçek kapsamını temsil etme durumu gözden geçirilmiştir. Bu süreç sonunda 80 maddelik deneme formu oluşturulmuştur.

Nicel Aşama: Ölçeğin Geliştirilmesi ve Uygulama Süreci

Araştırmada geliştirilen Müzikal Sermaye Ölçeği, beşli Likert tipi olarak yapılandırılmıştır. Likert tipi ölçeklerin, tutum ve algı gibi soyut değişkenleri ölçmede en yaygın kullanılan ve geliştirilmesi görece kolay ölçek türlerinden biri olduğu bilinmektedir (Tavşancıl, 2018, s. 145). Likert tipi ölçeklerde üç, beş veya yedi dereceli tepki seçenekleri kullanılabilen olup, Tezbaşaran (2008, s. 18) tarafından en uygun tepki seçenek sayısının “beş” olduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda, geliştirilen ölçekte yanıtlar kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kısmen katılıyorum (3), katılıyorum (4) ve tamamen katılıyorum (5) biçiminde derecelendirilmiştir.

Örnekleme

Çalışmada kolay ulaşılabilir/uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin tercih edilmesinde zaman ve uygulama kolaylığı ile çalışma grubuna erişimin görece mümkün olması etkili olmuştur (Yıldırım & Şimşek, 2006, s. 113). Bununla birlikte, örnekleme süreci yalnızca erişilebilirlikle sınırlandırılmamış; farklı coğrafi bölgelerde ve farklı kurumsal yapılarda yer alan yükseköğretim kurumlarına ulaşılmasına özen gösterilmiştir. Eğitim fakülteleri, güzel sanatlar fakülteleri, sahne sanatları fakülteleri ve devlet konservatuvarlarında öğrenim gören lisans öğrencilerinin araştırmaya dâhil edilmesi, örneklemin mesleki müzik eğitimi alanındaki kurumsal çeşitliliği belirli ölçüde yansıtmasına katkı sağlamıştır.

Araştırmanın örneklemini; İstanbul Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Trabzon Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi bünyesindeki ilgili müzik programlarında öğrenim gören lisans öğrencilerinden oluşmuştur. Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 07.11.2025 tarihli ve E-81614018-050.04-2500067990 sayılı kararı ile alınmıştır.

AFA ve DFA süreçlerinde farklı örneklemeler kullanılmıştır. AFA, maddelerin hangi faktörler altında toplandığını belirlemeye yönelik veri temelli bir analizken; DFA, elde edilen yapının farklı bir örneklemede desteklenip desteklenmediğini test eder. Bu nedenle DFA'nın, AFA'da kullanılan veri seti yerine benzer özelliklere sahip bağımsız bir örneklem üzerinde yürütülmesi tercih edilmiştir. AFA verileri, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 709 lisans öğrencisinden elde edilmiştir. Katılımcıların %74'ü müzik öğretmenliği, %26'sı devlet konservatuvarı ile güzel sanatlar ve sahne sanatları fakültelerinin müzik alanlarında öğrenim görmekte olup 420'si kadın (%59,2), 289'u erkektir (%40,8). DFA için ise 2024-2025 eğitim-öğretim yılında AFA grubuna benzer özelliklere sahip 667 lisans öğrencisinden veri toplanmıştır. Bu grubun %33,9'u müzik öğretmenliği, %30,9'u konservatuvar, %22,3'ü güzel sanatlar ve %12,8'i sahne sanatları fakülteleri müzik alanlarında öğrenim görmekte olup 394'ü kadın (%59,1), 273'ü erkektir (%40,9).

Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışmaları

Alanyazında ölçek geliştirme çalışmalarında örneklem büyüklüğünün madde sayısının en az beş katı olması önerilmektedir (Büyüköztürk, 2002, s. 480). Faktör analizinde de bu oranın en az beş kat, tercihen beş ile on kat arasında olması uygun görülmektedir (Bryman & Cramer, 2002, s. 263; Tavşancıl, 2018, s. 146). Ancak örneklem büyüklüğü için kesin bir ölçüt bulunmadığı; madde sayısı, ortak varyans, faktör yükleri ve faktör yapısının belirginliği gibi özelliklerin de dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir (MacCallum ve diğ., 2001, s. 636; Yiğit ve diğ., 2022, s. 114).

Bu kapsamda taslak ölçeğin yapı geçerliğini ve faktör yapısını incelemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır (Kabakçı-Yurdakul ve diğ., 2012, s. 973; Wang ve diğ., 2014, s. 122). AFA öncesinde verilerin uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Küresellik Testi ile değerlendirilmiştir. Kaiser ve Rice'a (1974) göre KMO değerinin 0.50'nin altında olması kabul edilemez; 0.50-0.60 zayıf, 0.61-0.70 orta düzeyde yetersiz, 0.71-0.80 orta, 0.81-0.90 iyi ve 0.90 üzeri mükemmel kabul edilmektedir (s. 112).

AFA'da maddelerin ortak faktör varyansları, özdeğerleri, özdeğer çizgi grafiği ve faktör yükleri birlikte incelenmiş; faktör çıkarımında temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Bu yöntem, geniş madde havuzundaki yapısal dağılımı belirlemek, madde indirgemek ve maddelerin hangi boyutlar altında toplandığını ortaya koymak amacıyla tercih edilmiştir.

Ölçekte çok boyutlu bir yapı bulunması ve faktörlerin açık biçimde ayrıştırılmak istenmesi nedeniyle Varimax dik döndürme kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2002, s. 477). Varimax döndürme ile maddelerin ilgili faktörlerde belirginleşmesi ve faktörlerin

adlandırılabilir hâle gelmesi amaçlanmıştır. Faktörler arası korelasyon matrisi bazı faktörler arasında orta düzeyde ilişkiler olduğunu gösterdiğinden, yorumlamada yalnızca yük değerleri değil; maddelerin kuramsal anlamı, faktör bütünlüğü ve müzikal sermaye yapısı içindeki işlevi de dikkate alınmıştır.

AFA sonucunda elde edilen faktör yapısı, farklı bir örneklem üzerinde doğrulayıcı faktör analizi ile sınanmıştır. DFA, AMOS programı aracılığıyla yürütülmüş; model uyumu SRMR, χ^2/df , GFI, AGFI, NFI, NNFI, CFI ve RMSEA indeksleriyle değerlendirilmiştir. Sonuçlar, AFA ile belirlenen yapının DFA ile desteklendiğini göstermiş ve ölçğe son biçimi verilmiştir.

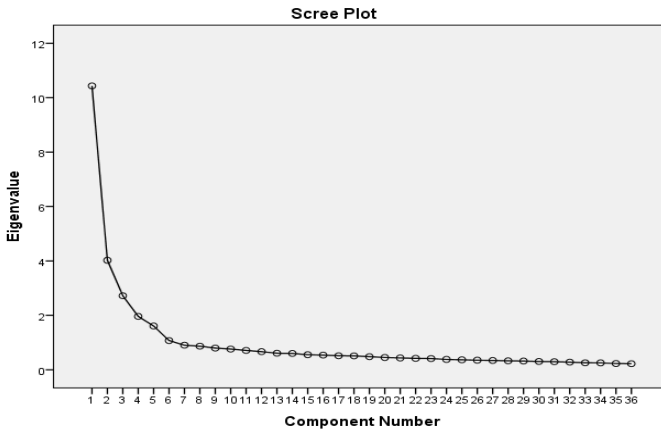
Geçerlik analizlerinden sonra ölçeğin güvenilirliği incelenmiştir. Bu kapsamda madde-toplam korelasyonları hesaplanmış ve 0.30 ve üzeri değer gösteren maddeler ölçekte tutulmuştur (Yiğit ve diğ., 2008, s. 42). Ayrıca %27'lik alt ve üst grup ortalamaları karşılaştırılmış, iç tutarlılık Cronbach Alfa katsayısı ile değerlendirilmiştir (Yiğit ve diğ., 2008, s. 44). Cronbach Alfa, maddelerin aynı yapıyı ne ölçüde tutarlı ölçtüğünü gösteren iç tutarlılık katsayısıdır (Akturan, 2025, s. 995). Çok faktörlü yapı nedeniyle her faktör için ayrı Cronbach Alfa katsayıları hesaplanmıştır (Deveci & Yiğit, 2015, s. 198; Şencan, 2005, s. 116). Analizler sonucunda ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir.

Bulgular

AFA Bulguları

Çalışma grubundan elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik Testi sonuçları incelenmiştir. Analiz bulgularına göre KMO değeri 0.93 olarak bulunmuştur. Leech ve diğerleri (2005), KMO katsayısının 0.70 ve üzeri olmasının yeterli, 0.50'nin altındaki değerlerin ise yetersiz olarak kabul edildiğini ifade etmektedir (s. 82). Buna göre araştırmada elde edilen KMO değeri örneklemin faktör analizi için oldukça elverişli ve mükemmele yakın bir düzeyde olduğunu göstermektedir. Ayrıca Bartlett Küresellik Testi'nin anlamlı çıkması ($\chi^2(630)=13131.506$, $p<.001$), korelasyon matrisinin faktör analizi için yeterince ilişkili (faktörleştirilebilir) olduğunu göstermektedir. Bartlett küresellik testi, korelasyon matrisinin birim matristen anlamlı biçimde farklılaştığını sınar; çok değişkenli normalliğin bir göstergesi değildir.

Şekil 2. Ölçek Maddelerine İlişkin Özdeğerlerin Yamaç Grafiği

Yapı geçerliği aşamasında, faktör yükleri düşük bulunan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Daha sonra ölçeğin faktör yapısını belirginleştirmek amacıyla döndürme işlemi uygulanmıştır. AFA'da döndürme, maddelerin uygun faktörler altında gruplanmasını kolaylaştırmak ve faktör yapısını netleştirmek için kullanılır (Yong & Pearce, 2013, s. 84).

Taslak ölçeğin keşfedici yapısı dikkate alınarak, faktörlerin daha açık, sade ve yorumlanabilir biçimde ayrıştırılması amacıyla Varimax dik döndürme yöntemi tercih edilmiştir. Varimax döndürme ile maddelerin en yüksek yük verdikleri faktörlerde belirginleşmesi ve faktörlerin kuramsal olarak adlandırılabilir bir yapı kazanması amaçlanmıştır. Bununla birlikte, faktörler arası korelasyon matrisi incelendiğinde bazı alt boyutlar arasında .30'un üzerinde ilişkiler bulunduğu görülmüştür. Bu durum, müzikal sermayeyi oluşturan alt boyutların tümüyle bağımsız olmadığını; ancak aynı üst yapının kuramsal olarak ayırt edilebilir bileşenleri olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir. Bu nedenle faktörlerin yorumlanmasında yalnızca döndürülmüş faktör yükleri değil, maddelerin kuramsal anlamı, ilgili faktör altında oluşturduğu bütünlük ve Tablo 3'te sunulan faktörler arası korelasyonlar birlikte dikkate alınmıştır.

Varimax döndürme sonrasında binişik yapı gösteren ve ilgili faktör altında yeterli yük değerine ulaşmayan 34 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla taslak ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerleri değerlendirilmiş ve .50 ve üzerindeki faktör yüküne sahip maddeler ölçekte tutulmuştur (Karagöz, 2019, s. 676). Faktör yükü alt sınırının .50 olarak belirlenmesi, maddelerin ait oldukları faktörle güçlü ve açık biçimde yorumlanabilir bir ilişki göstermesini güvence altına almak amacıyla .40'a kıyasla daha sıkı bir ölçütün benimsenmesinden kaynaklanmıştır. Madde çıkarma süreci sonrasında geriye kalan 36 maddeye ait döndürülmüş faktör yükleri, faktör ortak varyansları, düzeltilmiş madde-toplam korelasyon katsayıları, faktörlere ilişkin öz değerler ve açıklanan varyans oranları ile ölçeğin genel açıklanan toplam varyansına ilişkin bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Maddelere ve Faktör Yapılarına İlişkin Değerler

Madde No	Döndürülmüş Faktör Yükleri					Faktör Ortak varyansı	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5		
	M66	.821					.735
M68	.814					.703	.773
M65	.809					.728	.798
M64	.807					.681	.796
M69	.796					.681	.773
M70	.765					.656	.743
M63	.751					.645	.732
M67	.734					.634	.712
M62	.619					.589	.609
M55		.771				.694	.712
M54		.748				.673	.710
M53		.744				.691	.741
M52		.719				.648	.702
M59		.698				.597	.655
M58		.640				.554	.624
M57		.540				.557	.580
M44			.750			.625	.678

M43	.694	.658	.681		
M45	.680	.566	.588		
M42	.674	.523	.674		
M41	.663	.623	.650		
M40	.642	.557	.601		
M46	.642	.412	.674		
M18	.750	.630	.706		
M19	.727	.617	.707		
M25	.689	.620	.546		
M17	.661	.621	.629		
M20	.613	.532	.513		
M24	.552	.525	.584		
M5	.541	.428	.573		
M11	.562	.447	.592		
M12	.574	.459	.605		
M3	.772	.718	.723		
M4	.753	.650	.661		
M2	.748	.658	.625		
M1	.723	.668	.659		
Öz değerler	5.896	4.082	3.969	3.518	3.285
Açıklanan varyans oranı	%16.38	%11.34	%11.02	%9.77	%9.12
Bütün ölçek için açıklanan toplam varyans = %57.64					

Tabloda döndürme sonuçlarına göre toplam 5 faktör altındaki maddelerin faktör yük değerleri 0,54 ile 0,821 arasında, ortak varyanslar 0,532 ile 0,735 ve düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerleri ise 0,513 ile 0,805 arasında değişmektedir. Faktörlerin açıkladıkları varyansların toplamı ise %57,64 şeklinde belirlenmiştir. Açıklanan toplam varyans değeri 0 ile 1 arasında değişmekle birlikte, sosyal bilimlerde yapılan araştırmalarda Yaşoğlu'nun (2017, s. 77) belirttiği üzere, ölçme aracının açıklanan toplam varyans oranının %50 ve üzerinde olması uygun kabul edilmektedir. Bu doğrultuda, elde edilen sonuçların uygun olduğu görülmüştür.

Faktörlerin İsimlendirilmesi

Faktörlerin isimlendirilmesi sürecinde, her bir maddenin içerdiği anlam ile bu maddelere ait faktör yük değerleri birlikte değerlendirilmiştir. Turanlı ve diğerleri (2012, s. 54), faktörlerin yorumlanması ve adlandırılmasında temel ölçütün faktör yükleri olduğunu; bir maddenin ait olduğu faktör ile olan korelasyonunun ± 0.30 ve üzeri olmasının, o maddenin ilgili faktörle ilişkisinin anlamlı kabul edilmesi için yeterli olduğunu belirtmektedir. Bu doğrultuda, benzer yapıları ölçtüğü düşünülen maddeler ortak başlıklar altında toplanmış; her faktör, içerdiği maddelerin anlam bütünlüğü göz önünde bulundurularak kuramsal olarak tutarlı ve anlamlı şekilde adlandırılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, birinci faktör "Müzikal Destek Kaynaklarına Erişim", ikinci faktör "Müzikal Öz-Yeterlik", üçüncü faktör "Müzikal Deneyim ve Birikim", dördüncü faktör "Müzikal Kimlik ve Aidiyet" ve beşinci faktör ise "Müzikal Kaynakların Bilinçli Kullanımı" olarak isimlendirilmiştir.

Tablo 3'te, geliştirilen müzikal sermaye ölçeğinin beş alt boyutuna ilişkin ortalama, standart sapma ve korelasyon katsayıları yer almaktadır.

Tablo 3. Betimleyici İstatistikler ve Korelasyon değerleri

Faktörler	F1	F2	F3	F4	F5	Toplam
F1. Müzikal Destek Kaynaklarına Erişim	-					
F2. Müzikal Öz-Yeterlik	.271	-				
F3. Müzikal Deneyim ve Birikim	.310	.601	-			
F4. Müzikal Kimlik ve Aidiyet	.345	.426	.420	-		
F5. Müzikal Kaynaklarının Bilinçli Kullanımı	.207	.240	.288	.272	-	
Toplam	.656	.775	.775	.691	.513	-
Ortalama	35.6	24.8	21.3	19.8	16.4	117.9
Standart Sapma	5.54	5.68	4.79	3.93	3.34	16.2

$p^* < .01$

Tablo 3'te yer alan betimsel istatistikler ve korelasyon değerleri incelendiğinde, ölçeğin beş alt boyutunun (F1: Müzikal Destek Kaynaklarına Erişim, F2: Müzikal Öz-Yeterlik, F3: Müzikal Deneyim ve Birikim, F4: Müzikal Kimlik ve Aidiyet, F5: Müzikal Kaynakların Bilinçli Kullanımı) hem kendi aralarında hem de toplam puanla anlamlı düzeyde ilişkiler gösterdiği görülmektedir ($p < .01$). Faktörlerin ortalama puanlarının 16.4 ile 35.6 arasında değişmesi ve standart sapmaların görece düşük olması, katılımcıların tüm boyutlarda homojen sayılabilecek bir dağılım sergilediklerini düşündürmektedir.

Alt boyutlar arasındaki korelasyon katsayılarının .207 ile .601 arasında değiştiği belirlenmiştir. Büyüköztürk (2024, ss. 31-37), .70 ve üzerindeki korelasyon katsayılarının yüksek, .30–.70 arasındaki değerlerin orta ve .30'un altındaki değerlerin ise düşük düzeyde ilişki olarak yorumlanabileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda, özellikle F2 (Müzikal Öz-Yeterlik) ile F3 (Müzikal Deneyim ve Birikim) arasındaki $r = .601$ düzeyindeki ilişki, orta düzeyin üst sınırına yakın, görece güçlü bir ilişkiye işaret etmektedir. Bu sonuç, bireylerin geçmiş müzikal deneyim ve birikimlerinin öz-yeterlik algılarıyla yakın ilişki içinde olduğunu göstermektedir. Bandura (1997) da öz-yeterliğin gelişiminde bireylerin geçmişteki başarı deneyimlerinin en güçlü belirleyici olduğunu vurgulamaktadır (s. 80).

Benzer biçimde, F1 ile F4 ($r = .345$) ve F3 ile F4 ($r = .420$) arasındaki ilişkilerin orta düzeyde olması, müzikal destek kaynaklarına erişim ile müzikal kimlik ve aidiyetin, ayrıca deneyim ve birikim ile müzikal kimlik ve aidiyetin çoğu bireyde paralel biçimde geliştiğini göstermektedir. Buna karşılık, F5 (Müzikal Kaynakların Bilinçli Kullanımı) ile diğer faktörler arasındaki korelasyonların düşük düzeyde (.207–.288) olması dikkat çekmektedir. Bu durum, bireylerin kaynakları bilinçli kullanma düzeylerinin, çevresel destek veya kimlik algısından görece bağımsız işlediğini düşündürmektedir.

Tüm alt boyutların toplam ölçek puanı ile olan korelasyonlarının .513 ile .775 arasında değiştiği görülmektedir. Bu değerler, yukarıda belirtilen ölçütler (Büyüköztürk, 2024, ss. 31-37) doğrultusunda orta ve yüksek düzeyde ilişkiye işaret etmekte olup, her bir alt boyutun toplam müzikal sermaye puanına anlamlı katkı sağladığını ve ölçeğin bütüncül yapısını desteklediğini göstermektedir. Bununla birlikte, alt boyutların toplam puanın bir bileşeni olması nedeniyle bu ilişkilerin kısmen yapısal (parça-bütün) bir nitelik taşıdığı ve beklenen yönde olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Sonuç olarak, Tablo 3'te görüldüğü üzere ölçeğin beş alt boyutu kendi aralarında düşük ile orta düzey arasında değişen korelasyonlar sergilemektedir. Bu durum, faktörlerin

aynı üst yapıya (müzikal sermaye) hizmet etmekle birlikte bireylerin müzikal gelişiminin farklı yönlerini temsil ettiğini göstermektedir.

Alt Boyutların İçerikleri

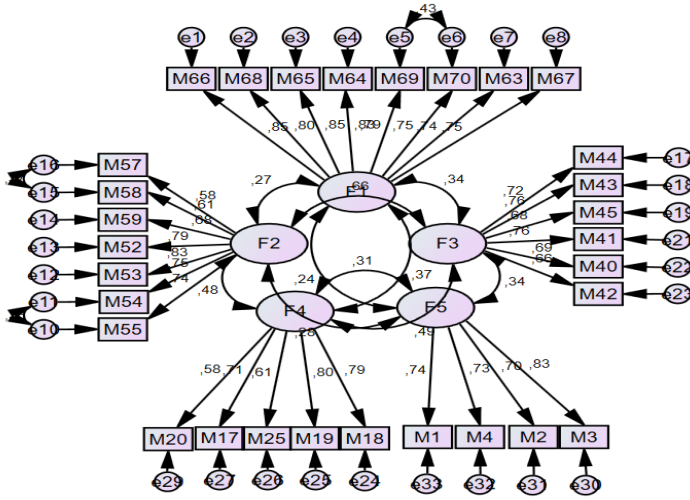
- **F1 – Müzikal Destek Kaynaklarına Erişim:** Bireyin ailesi, öğretmenleri ve yakın çevresinden aldığı maddi-manevi desteği ifade eder. Bu destek, bireyin müzikle ilgili olanaklara erişimini kolaylaştırırsa da doğrudan bireysel çaba veya kimlik gelişimiyle her zaman örtüşmeyebilir.
- **F2 – Müzikal Öz-Yeterlik:** Bireyin müzikal görevleri başarma, yeni eser öğrenme ve sahne performansı sergileme konusundaki öz güvenini ifade eder. Öz-yeterlik duygusu, çevresel destekten etkilenebilmekle birlikte esasen bireysel deneyim ve başarı algılarına dayanır (Bandura, 1997, s. 79).
- **F3 – Müzikal Deneyim ve Birikim:** Bireyin geçmişten bugüne edindiği müzikal etkinliklere katılım, enstrüman denemeleri ve sahne deneyimleri gibi birikimleri kapsar. Bu boyut, öz-yeterlikle orta düzeyin üst sınırına yakın, görece güçlü bir ilişki göstermiş ($r = .601$); deneyim birikimi bireyin yeterlik algısını beslemektedir.
- **F4 – Müzikal Kimlik ve Aidiyet:** Bireyin müziği yaşamının merkezi bir unsur olarak görmesi, kendini müzikle tanımlaması ve müzisyen kimliğine yönelik aidiyet hissetmesini içerir. Kimlik algısı, çevresel destek ve deneyimlerle beslenebilse de bireyler arasında farklı hızlarda geliştiği için diğer faktörlerle ilişkisi orta düzeyde kalmıştır.
- **F5 – Müzikal Kaynakların Bilinçli Kullanımı:** Bireyin nota, kitap, çevrimiçi içerik gibi kaynakları bilinçli ve planlı biçimde kullanma düzeyini ifade eder. Bu boyut, bireyin kişisel çalışma alışkanlıklarıyla daha yakından ilişkilidir ve diğer faktörlerden görece bağımsızdır; bu nedenle diğer faktörlerle düşük düzeyde ilişkili bulunmuştur ($r = .207-.288$).

Alt boyutlar arasındaki korelasyonların düşük–orta düzeyde olması, her bir boyutun müzikal sermayenin farklı bileşenlerini ölçtüğünü ve ölçeğin çok boyutlu yapısını desteklediğini göstermektedir. Böylece ölçek, bireylerin müzikal sermayesini yalnızca tek yönlü değil; çevresel, bireysel, deneyimsel ve bilişsel boyutlarıyla bütüncül biçimde değerlendirebilmektedir.

DFA Bulguları

AFA sonucunda elde edilen yapısal modelin doğrulanması amacıyla Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. DFA'nın örnekleme 667 öğrenciden oluşmaktadır. Analiz kapsamında AFA'da belirlenen beş gizil faktör, doğrulamalı modelde **F1, F2, F3, F4** ve **F5** kodlarıyla temsil edilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Birinci Düzey DFA yol şeması

AFA'da F1 (Müzikal Destek Kaynaklarına Erişim) altındaki M62, F3 (Müzikal Deneyim ve Birikim) altındaki M46, F4 (Müzikal Kimlik ve Aidiyet) altındaki M24 ve F5 (Müzikal Kaynakların Bilinçli Kullanımı) altındaki M5, M11 ve M12 gözlenen değişkenlerine karşılık gelen ölçek maddeleri için standardize edilmiş regresyon ağırlıkları tablosuna göre tahmin değerleri 0,55'in altında olduğu için çıkarılmıştır.

Tablo 4. DFA Uyum İndeksleri

Model uyum kriteri	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum	Bulunan Değer	Sonuç
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 < \chi^2/sd \leq 3$	2.257	Kabul edilebilir
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.041	İyi
GFI	$0.90 \leq GFI \leq 1.00$	$0.85 \leq GFI < 0.89$	0.919	İyi
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0.85 \leq AGFI < 0.90$	0.904	İyi
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NFI < 0.95$	0.922	Kabul edilebilir
NNFI	$0.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NNFI < 0.94$	0.950	İyi
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI < 0.95$	0.955	İyi
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 < RMSEA \leq 0.08$	0.043	İyi

Tablo 4'teki uyum indeksleri değerlendirildiğinde, χ^2/sd ve NFI değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde, SRMR, GFI, AGFI, NNFI, CFI ve RMSEA katsayılarının ise iyi uyum düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, AFA ile belirlenen beş faktörlü modelin DFA sonucunda mevcut örnekleme desteklediğini göstermektedir.

Güvenirlğe İlişkin Bulgular

Tablo 5'te, geliştirilen müzikal sermaye ölçeğinin maddelerine ait madde-toplam korelasyon katsayıları, %27'lik alt ve üst grup ortalamaları, bağımsız örneklem için t testi sonuçları ve faktörlere ilişkin Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları sunulmuştur.

Tablo 5. %27'lik Alt ve Üst Gruplar İçin Bağımsız Gruplar T Testi Sonuçları

Maddeler	MaddeToplam Korelasyon Değerleri	%27'lik Alt Grup	%27'lik Üst Grup	t	Cronbach Alpha
Müzikal Destek Kaynaklarına Erişim					.931
M66	.805	3.62	4.84	13.65	
M68	.773	3.91	4.89	11.83	
M65	.798	3.72	4.81	12.83	
M64	.796	3.64	4.80	12.53	
M69	.773	3.89	4.84	10.78	
M70	.743	4.03	4.92	10.52	
M63	.732	3.48	4.73	13.49	
M67	.712	3.61	4.76	12.12	
Müzikal Öz-Yeterlik					.885
M55	.712	2.76	4.25	18.96	
M54	.710	2.70	4.33	18.01	
M53	.741	2.59	4.38	20.63	
M52	.702	2.74	4.33	18.39	
M59	.655	2.73	4.15	14.53	
M58	.624	2.75	4.16	15.83	
M57	.580	2.93	4.43	17.42	
Müzikal Deneyim ve Birikim					.855
M44	.678	2.76	4.33	17.14	
M43	.681	2.92	4.50	19.86	
M45	.588	2.65	4.28	17.84	
M42	.674	2.62	4.13	14.35	
M41	.650	2.71	4.41	19.19	
M40	.601	2.83	4.24	15.86	
Müzikal Kimlik ve Aidiyet					.824
M18	.706	2.96	4.49	16.71	
M19	.707	2.96	4.56	17.99	
M25	.546	3.21	4.69	15.99	
M17	.629	2.92	4.46	15.84	
M20	.513	3.68	4.73	11.34	
Müzikal Kaynakların Bilinçli Kullanımı					.833
M3	.723	3.32	4.60	12.51	
M4	.661	3.37	4.50	10.58	
M2	.625	3.06	4.12	9.89	
M1	.659	3.98	4.87	10.17	
Son durumda tüm ölçek için Cronbach Alpha					.950

Tablo 5 incelendiğinde, %27'lik alt ve üst grupların ortalama puanları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($p < .01$). Üst gruptaki katılımcıların puanlarının alt gruba göre anlamlı düzeyde yüksek olması, ölçek maddelerinin ölçtükları yapıya duyarlı olduğunu ve yüksek-düşük düzeyde puan alan bireyleri ayırt edebildiğini göstermektedir. Bu bulgu, mevcut örnekleme maddelerin yer aldıkları faktörleri yeterli düzeyde temsil ettiğini ve faktör yapısının kuramsal olarak yorumlanabilir olduğunu göstermektedir (McCowan & McCowan, 1999, ss. 20-21). Ayrıca düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .513 ile .805 arasında değiştiği belirlenmiştir. Büyüköztürk'e (2024, s. 31-37) göre .30 ve üzerindeki değerler maddelerin ayırt ediciliğinin yüksek

olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda elde edilen değerler, ölçek maddelerinin ölçtükleri yapıyı temsil etme gücünün yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Güvenirlilik analizleri sonucunda genel ölçek için Cronbach Alfa katsayısı .950 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlara ilişkin Cronbach Alfa katsayıları ise Müzikal Destek Kaynaklarına Erişim için .93, Müzikal Öz-Yeterlik için .85, Müzikal Deneyim ve Birikim için .85, Müzikal Kimlik ve Aidiyet için .82 ve Müzikal Kaynakların Bilinçli Kullanımı için .83 olarak belirlenmiştir. Bu değerler, ölçeğin geneli ve alt boyutları açısından yüksek düzeyde iç tutarlılık sağlandığını göstermektedir (Büyüköztürk, 2018, s. 183). DeVellis ve Thorpe'a (2021) göre Cronbach Alfa katsayısının .70 ile .80 arasında olması kabul edilebilir, .80 ile .90 arasında olması ise yüksek düzeyde iç tutarlılık göstergesidir (s. 130). Buna göre ölçek, hem bütüncül düzeyde hem de alt boyutlar düzeyinde güvenilir bir yapı sergilemektedir.

Genel ölçeğe ilişkin Cronbach Alfa katsayısının .950 gibi oldukça yüksek bir değer alması, maddelerin aynı genel yapıyı güçlü biçimde temsil ettiğine işaret etmektedir. Bununla birlikte çok yüksek alfa katsayılarının bazı durumlarda maddeler arasında anlamca yakınlık veya içerik benzerliği bulunabileceği anlamına gelebileceği dikkate alınmıştır. Bu nedenle güvenirlilik bulguları yalnızca Cronbach Alfa katsayısına değil; madde-toplam korelasyonları, alt-üst grup karşılaştırmaları ve faktör analizlerinden elde edilen yapı geçerliği kanıtlarına dayalı olarak değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada ölçeğin geçerlik kanıtları; açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi, faktör yükleri, model uyum indeksleri, madde-toplam korelasyonları ve alt-üst grup karşılaştırmaları temelinde ele alınmıştır. Bulgular, ölçeğin beş faktörlü yapısının mevcut örnekleme istatistiksel olarak desteklendiğini göstermektedir. Ancak yakınsak ve ayırt edici geçerliğe ilişkin AVE, CR, Fornell-Larcker ölçütü veya HTMT gibi ek göstergeler bu çalışma kapsamında raporlanmamıştır. Bu durum, çalışmanın sınırlılıklarından biri olarak değerlendirilebilir. Gelecek çalışmalarda ölçeğin farklı örneklemeler üzerinde yeniden sınanması; yakınsak geçerlik, ayırt edici geçerlik, bileşik güvenirlilik, Fornell-Larcker ölçütü, HTMT oranı ve ölçme değişmezliği gibi ek psikometrik analizlerle desteklenmesi önerilmektedir. Tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde, geliştirilen ölçeğin mevcut çalışma kapsamında geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna ilişkin yeterli düzeyde kanıt sunduğu söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada geliştirilen Müzikal Sermaye Ölçeği, müzik eğitimi alan öğrencilerin müzikal birikimlerini çok boyutlu olarak değerlendirmeyi amaçlayan bir ölçme aracıdır. Ölçek, öğrencilerin müzikle ilişkisini yalnızca okul ortamında edindikleri bilgi ve becerilerle değil; aile ve sosyal çevre desteği, kültürel birikim, öz-yeterlik, müzikal kimlik ve aidiyet ile müzikal kaynakları kullanma biçimleriyle birlikte ele almaktadır.

Çalışmanın kuramsal temeli Bourdieu'nün (1986, 1990) sermaye, alan ve habitus kavramlarına dayanmaktadır. Bourdieu'ya (1986) göre kültürel sermaye, bireylerin toplumsal konumlarının ve eğitimsel fırsatlarının şekillenmesinde önemli bir kaynaktır (ss. 243-244). Müzik eğitimi bağlamında bu sermaye, öğrencilerin müzikle tanışma biçimlerinden aile ve çevre desteğine, müzikal deneyimlerinden kurumsal eğitim olanaklarına kadar çok katmanlı bir yapı içinde ortaya çıkmaktadır. Coulson (2010, s. 257), Rimmer (2012, s. 306) ve Wright (2018, ss. 13-16) da müzikal sermayenin öğrenme deneyimleri, mesleki kimlik, kültürel yönelimler ve toplumsal ilişkiler açısından açıklayıcı bir kavram olduğunu vurgulamaktadır. Bu yönüyle ölçek, kültürel sermaye

kuramının müzik eğitimi alanına uyarlanmasına ve öğrencilerin kültürel, sosyal ve bireysel kaynaklarının birlikte değerlendirilmesine ampirik katkı sunmaktadır.

Kültürel sermaye, eğitim araştırmalarında bireylerin ailelerinden devraldıkları ya da eğitim süreçlerinde edindikleri bilgi, beğeni, kültürel katılım ve sembolik yeterliklerin birikimi olarak ele alınmaktadır. Bourdieu'nün (1986) kültürel sermayeyi içselleşmiş, nesneleşmiş ve kurumsallaşmış biçimleriyle açıklaması, müzikal sermaye kavramının yapılandırılmasında temel alınmıştır. DiMaggio (1982, s. 189), De Graaf ve diğerleri (2000, ss. 105-106), Sullivan (2001, s. 908) ve Sieben (2019, s. 1) kültürel sermayenin eğitimsel süreçlerle ilişkisini farklı göstergeler üzerinden ortaya koymaktadır. Balboni ve diğerleri (2019, ss. 149-175) ile Goßmann (2018, s. 52) ise kültürel sermayenin ölçülebilir çok boyutlu bir yapı olduğunu göstermektedir.

Bu kuramsal zemin doğrultusunda Müzikal Sermaye Ölçeği beş boyuttan oluşmaktadır. Müzikal Destek Kaynaklarına Erişim, öğrencilerin aile, çevre, öğretmen, kurum ve maddi olanak gibi destek kaynaklarına ulaşma durumunu; Müzikal Öz-Yeterlik, müziksel görevleri başarıyla yerine getirmeye ilişkin inançlarını; Müzikal Deneyim ve Birikim, müziksel katılım geçmişi ile icra ve dinleme deneyimlerini; Müzikal Kimlik ve Aidiyet, müziği kişisel kimliğin parçası olarak görme ve müzik topluluklarına ait hissetme durumunu; Müzikal Kaynakların Bilinçli Kullanımı ise kaynakları planlı, farkında ve stratejik biçimde kullanma eğilimlerini ölçmektedir.

Araştırma bulguları, ölçeğin beş faktörlü yapısının desteklendiğini göstermektedir. AFA sonucunda elde edilen yapı DFA ile sınanmış ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir/iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Model uyum değerleri $\chi^2/df = 2.26$, CFI = .955, NNFI = .950, RMSEA = .043 ve SRMR = .041 olarak bulunmuş; bu değerler alanyazındaki ölçütlerle uyumludur (Hu & Bentler, 1999, s. 28). KMO değerinin .93 olması ve Bartlett testinin anlamlı bulunması, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Kaiser'e (1974, s. 35) göre KMO değerinin .90 ve üzerinde olması örneklem yeterliğinin oldukça güçlü olduğunu göstermektedir. AFA'da açıklanan toplam varyansın %57.64 olması da sosyal bilimler bağlamında kabul edilebilir düzeydedir.

Güvenirlilik bulguları ölçeğin iç tutarlılığını desteklemektedir. Genel Cronbach Alfa katsayısının .95 olması, ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Alt boyutlara ilişkin alfa katsayılarının .82 ile .93 arasında değişmesi, her bir boyutun kendi içinde tutarlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte genel alfa katsayısının yüksekliği, bazı maddeler arasında anlam yakınlığı olabileceğini düşündürdüğünden güvenirlilik yalnızca alfa katsayısıyla değil; madde analizleri, faktör yapısı ve DFA bulgularıyla birlikte değerlendirilmiştir.

Faktörler arası ilişkiler, müzikal sermayenin alt boyutlarının tamamen bağımsız olmadığını, ancak kuramsal olarak ayırt edilebilir bileşenler içerdiğini göstermektedir. Müzikal Öz-Yeterlik ile Müzikal Deneyim ve Birikim arasındaki ilişkinin görece güçlü olması ($r = .601$), öğrencilerin geçmiş müzikal yaşantılarının yeterlik algularıyla ilişkili olabileceğine işaret etmektedir. Bu bulgu, Bandura'nın (1997, s. 80) öz-yeterlik kuramında vurguladığı ustalık yaşantılarıyla uyumludur. McPherson ve McCormick (2006, s. 325) müzik performansında öz-yeterliğin başarıyla ilişkili olduğunu belirtirken, Zimmerman (2000, ss. 82-83) öz-yeterliğin hedef belirleme, çaba gösterme ve öğrenmeyi sürdürme eğilimleriyle ilişkili olduğunu ifade etmektedir.

Müzikal Destek Kaynaklarına Erişim ile Müzikal Kimlik ve Aidiyet arasındaki orta düzeyde ilişki, öğrencilerin müzikle kurdukları kimliksel bağın aile, çevre, öğretmen ve

kurum desteği gibi sosyal kaynaklarla ilişkili olabileceğini göstermektedir. Müzikal Deneyim ve Birikim ile Müzikal Kimlik ve Aidiyet arasındaki ilişki de geçmiş müzikal yaşantıların, öğrencilerin müziği kişisel kimliklerinin bir parçası olarak görmelerinde etkili olabileceğine işaret etmektedir. Bu bulgular, müziksel kimliğin sosyal etkileşimlerle biçimlendiğini vurgulayan MacDonald ve diğerlerinin (2002, s. 2) yaklaşımıyla ve DeNora'nın (2000, s. 63) müziğin gündelik yaşamda kimlik inşasına katkı sunduğu yönündeki değerlendirmesiyle uyumludur.

Müzikal Kaynakların Bilinçli Kullanımı boyutunun diğer faktörlerle daha düşük ilişkiler göstermesi, bu boyutun müzikal sermaye içinde görece özerk bir bileşen olduğunu düşündürmektedir. Bu boyut, öğrencilerin çalgı, nota, dijital kaynak, çalışma zamanı ve öğrenme stratejilerini planlı ve bilinçli kullanma düzeylerini ortaya koymaktadır. Zimmerman'ın (2002, s. 67) öz-düzenlemeli öğrenme yaklaşımı, Ericsson ve diğerlerinin (1993, ss. 363-406) amaçlı tekrar modeli ve McPherson ile Renwick'in (2011, ss. 4-5) müzik öğrencilerinin planlı çalışmasına ilişkin değerlendirmeleri bu boyutun kuramsal temelini desteklemektedir.

Elde edilen bulgular, müzikal sermayeyi kültürel sermayenin müzik eğitimi alanına özgü bir görünümü olarak ele alan yaklaşımlarla uyumludur. Coulson (2010, s. 267), müzisyenlerin mesleki yaşamlarında öğrenme deneyimleri, sosyal ilişkiler ve kültürel birikimlerin kariyer gelişimi üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir. Wright (2010, ss. 223-242) ise müzik eğitimi kurumlarının kültürel sermaye farklılıkları üzerinden öğrenme fırsatlarını şekillendirebileceğini vurgulamaktadır. Türkiye'de lisans düzeyinde müzik eğitiminin eğitim fakülteleri, güzel sanatlar fakülteleri ve konservatuvarlar gibi farklı kurumsal yapılarda yürütülmesi, öğrencilerin müzikal sermaye düzeylerinin farklı deneyim ve kaynaklar üzerinden biçimlenebileceğini göstermektedir.

Bu bağlamda Müzikal Sermaye Ölçeği, müzik eğitimi alan öğrencilerin öğrenme süreçlerini bütüncül biçimde değerlendirmeye katkı sağlayabilecek bir ölçme aracıdır. Ölçek; destek kaynakları, öz-yeterlik, deneyim ve birikim, kimlik ve aidiyet ile kaynakların bilinçli kullanımı boyutlarını birlikte ele alarak müzik eğitiminin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve kültürel yönlerini değerlendirmeye imkân tanımaktadır. Bu yönüyle ölçek, kuramsal araştırmalarda ve müzik eğitimi uygulamalarında öğrencilerin gelişim süreçlerini izleme, destek gereksinimlerini belirleme ve müzikal öğrenme yaşantılarını çok boyutlu değerlendirme amacıyla kullanılabilir.

Çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Birincisi, veriler tek bir zaman diliminde ve öz bildirime dayalı olarak toplanmıştır; bu durum ortak yöntem varyansı ve sosyal istenirlik etkilerine açık olabilir. İkincisi, örneklem Türkiye'de lisans düzeyinde müzik eğitimi alan öğrencilerle sınırlıdır. Bu nedenle bulguların farklı kültürel bağlamlara, yaş gruplarına ve eğitim kademelerine genellenmesinde dikkatli olunmalıdır. Üçüncüsü, geçerlik kanıtları AFA, DFA, madde analizi ve iç tutarlılık katsayılarıyla sınırlıdır. Yakınsak geçerlik, ayırt edici geçerlik, ölçüt bağıntılı geçerlik, ölçme değişmezliği ve yordayıcı geçerlik gibi ek kanıtlar bu çalışma kapsamında incelenmemiştir.

Gelecek araştırmalarda ölçeğin farklı yaş gruplarında ve müzik eğitimi bağlamlarında sınanması önerilmektedir. Ortaöğretim güzel sanatlar liseleri, konservatuvar öğrencileri, amatör müzik toplulukları ve farklı sosyoekonomik özelliklere sahip öğrenci grupları üzerinde yapılacak çalışmalar ölçeğin kullanım alanını genişletebilir. Ayrıca yakınsak ve ayırt edici geçerliğe ilişkin ortalama açıklanan varyans, bileşik güvenilirlik, Fornell-Larcker ölçütü ve HTMT oranı gibi ek göstergelerin raporlanması; ölçme değişmezliği

analizlerinin yapılması ve ölçeğin müzikal başarı, motivasyon, akademik başarı ve mesleki kimlik gelişimi gibi değişkenlerle ilişkilerinin incelenmesi önerilmektedir.

Sonuç olarak, Müzikal Sermaye Ölçeği'nin 30 madde ve beş faktörden oluşan yapısıyla müzik eğitimi alan öğrencilerin müzikal sermaye düzeylerini çok boyutlu biçimde değerlendirmeye olanak sağlayan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna ilişkin kanıtlar elde edilmiştir. Ölçeğin, müzik eğitimi araştırmalarında öğrencilerin müzikal öğrenme süreçlerini kültürel sermaye perspektifinden incelemek için kullanılabilen özgün bir araç olarak alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Bu araştırma, Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından incelenmiş ve etik açıdan uygun bulunmuştur. Etik kurul onayı, 07.11.2025 tarihli ve E-81614018-050.04-2500067990 sayılı karar ile verilmiştir. Araştırmada yer alan tüm katılımcılara, çalışmanın amacı, gönüllülük esasına dayandığı, elde edilen bilgilerin yalnızca bilimsel amaçla kullanılacağı ve gizli tutulacağı açıklanmıştır. Katılımcılardan, çevrim içi formlar aracılığıyla veya yüz yüze bilgilendirme sonrasında aydınlatılmış gönüllü onam alınmıştır.
Yapay Zeka Beyanı (Yazar/lar)	Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde anlatım bozuklukları ve dilbilgisi hatalarından kaçınmak amacıyla yapay zekâ araçlarının önerilerinden sınırlı biçimde yararlanılmış olup, içerik, analiz, yorum ve sonuçlara ilişkin tüm akademik sorumluluk yazarlara aittir.
Yapay Zeka Beyanı (Dergi)	Bu çalışmada yapay zekâ kullanılmış olması durumunda, çalışmanın bilimsel içeriği, analizleri ve sonuçlarına ilişkin tüm sorumluluk yazarlara aittir.
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Yazar Katkıları	Çalışmanın Tasarlanması: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%30), 3. Yazar (%30) Veri Toplanması: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%30), 3. Yazar (%30) Veri Analizi: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%30), 3. Yazar (%30) Makalenin Yazımı: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%30), 3. Yazar (%30) Makale Gönderimi ve Revizyonu: 1. Yazar (%40), 2. Yazar (%30), 3. Yazar (%30)
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is hereby declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study, and all referenced works are cited in the bibliography. This research was reviewed and found ethically appropriate by the Ethics Committee of Scientific Research and Publications of the Social and Human Sciences at Trabzon University. Ethical approval was granted with the decision dated 07.11.2025 and numbered E-81614018-050.04-2500067990. All participants were informed about the purpose of the study, the voluntary basis of participation, the confidentiality of the data, and that the information obtained would be used solely for scientific purposes. Informed voluntary consent was obtained from the participants either through online forms or following face-to-face briefing.
Artificial Intelligence Statement (Author(s))	During the preparation of this study, limited use was made of suggestions provided by artificial intelligence tools in order to avoid expression, grammar, and language errors. All academic responsibility for the content, analyses, interpretations, and conclusions rests with the authors.
Artificial Intelligence Statement (Journal)	If artificial intelligence tools were used in this study, all responsibility for the scientific content, analyses, and conclusions of the study rests with the authors.
Complaints	itobiad@itobiad.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Author Contributions	Design of Study: 1. Author (%40), 2. Author (%30), 3. Author (%30) Data Acquisition: 1. Author (%40), 2. Author (%30), 3. Author (%30) Data Analysis: 1. Author (%40), 2. Author (%30), 3. Author (%30) Writing up: 1. Author (%40), 2. Author (%30), 3. Author (%30) Submission and Revision: 1. Author (%40), 2. Author (%30), 3. Author (%30)

Kaynakça / References

- Akturan, A. (2025). Z kuşağının şüphecilik düzeyleri ve işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk odağı algıları: Üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 986-1006. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1614888>
- Balboni, G., Menardo, E., & Cubelli, R. (2019). Development and validation of the scale of cultural capital. *TPM: Testing, Psychometrics, Methodology in Applied Psychology*, 26(1), 149–175. <https://doi.org/10.4473/TPM26.1.8>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W. H. Freeman and Company.
- Becker, G. S. (1975). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education* (2nd ed.). University of Chicago Press. (Original work published 1964)
- Ben, S., Zheng, W., & Xu, L. (2025). Multifactorial influences on musical creativity: an integrated perspective on cognitive and social capital factors. *Frontiers in Psychology*, 16. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1585658>
- Boateng, G. O., Neilands, T. B., Frongillo, E. A., Melgar-Quiñonez, H. R., & Young, S. L. (2018). Best practices for developing and validating scales for health, social, and behavioral research: A primer. *Frontiers in Public Health*, 6, 149. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2018.00149>
- Bourdieu, P., & Passeron, J.-C. (1977). *Reproduction in Education, Society and Culture*. Sage.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241–258). Greenwood Press.
- Bourdieu, P. (1990). *The Logic of Practice*. Stanford University Press.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. (1992). *An Invitation to Reflexive Sociology*. University of Chicago Press.
- Bourdieu, P. (2010). *Distinction: A social critique of the judgement of taste* (R. Nice, Trans.). Harvard University Press. (Original work published 1984)
- Bryman, A., & Cramer, D. (2002). *Quantitative data analysis with SPSS release 10 for Windows: A guide for social scientists*. Routledge.
- Burnard, P., & Trulsson, Y. (2016). Music education and the notion of embodied musical knowledge. In P. Burnard, Y. Trulsson, & J. Söderman (Eds.), *Bourdieu and the sociology of music education* (pp. 25–41). Routledge.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 470-483. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108451>
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (24. baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2024). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma*

deseni, SPSS uygulamaları ve yorum (31. baskı). Pegem Akademi.

Caplan, G. (1974). Support systems and community mental health. Behavioral Publications.

Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38(5), 300–314.

Cottrell, S. (2002). Music as capital: Deputising among London's freelance musicians. *British Journal of Ethnomusicology*, 11(2), 61–80. <https://doi.org/10.1080/09681220208567339>

Coulson, S. (2010). Getting 'Capital' in the music world: Musicians' learning experiences and working lives. *British Journal of Music Education*, 27(3), 255-270. <https://doi.org/10.1017/S0265051710000227>

Creech, A. (2010). Learning a musical instrument: the case for parental support. *Music Education Research*, 12(1), 13–32. <https://doi.org/10.1080/14613800903569237>

Davidson, J. W., Howe, M. J. A., & Sloboda, J. A. (1997). Environmental factors in the development of musical performance skill over the life span. In D. J. Hargreaves & A. C. North (Eds.), *The social psychology of music* (pp. 188–206). Oxford University Press.

De Graaf, N. D., De Graaf, P. M., & Kraaykamp, G. (2000). Parental cultural capital and educational attainment in the Netherlands: A refinement of the cultural capital perspective. *Sociology of Education*, 73(2), 92–111. <https://doi.org/10.2307/2673239>

DeNora, T. (2000). *Music in everyday life*. Cambridge University Press.

Deveci, İ., & Yiğit, N. (2015). Homework assignment preference scale for science courses: A validity and reliability study. *International Journal of Education*, 7(2), 193–214. <https://doi.org/10.5296/ije.v7i2.6769>

DeVellis, R. F., & Thorpe, C. T. (2021). *Scale development: Theory and applications* (5th ed.). SAGE Publications.

DiMaggio, P. (1982). Cultural capital and school success: The impact of status culture participation on the grades of U.S. high school students. *American Sociological Review*, 47(2), 189–201.

Draves, T. J. (2021). Exploring music student teachers' professional identities. *Music Education Research*, 23(1), 28–40. <https://doi.org/10.1080/14613808.2020.1832059>

Ericsson, K. A., Krampe, R. T., & Tesch-Römer, C. (1993). The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological Review*, 100(3), 363–406. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.3.363>

Frith, S. (1996). Music and identity. In S. Hall & P. du Gay (Eds.), *Questions of cultural identity* (pp. 108–127). SAGE.

Froehlich, H. (2007). *Sociology for music teachers: Perspectives for practice*. Routledge.

Goßmann, F. (2018). Measuring cultural capital in the NEPS (NEPS Survey Paper No., Bd. 48). *LifBi*. <https://doi.org/10.5157/NEPS:SP48:1.0>

Green, L. (2002). *How popular musicians learn: A way ahead for music education*.

Ashgate

Green, L. (2017). *Music, informal learning and the school: A new classroom pedagogy* (Updated ed.). Routledge.

Güngör, D. (2016). Psikolojide ölçme araçlarının geliştirilmesi ve uyarlanması kılavuzu. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(38), 104–112. <https://psikolog.org.tr/tr/yayinlar/dergiler/1031828/tpy1301996120160000m000041.pdf>

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning.

Hargreaves, D. J., North, A. C., & Tarrant, M. (2003). Musical preference and taste in childhood and adolescence. In D. J. Hargreaves & A. C. North (Eds.), *Musical development and learning* (pp. 131–150). Continuum.

Hinkin, T. R. (1998). A brief tutorial on the development of measures for use in survey questionnaires. *Organizational Research Methods*, 1(1), 104–121. <https://doi.org/10.1177/109442819800100106>

Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>

İlgar, R. (2023). Türkiye’de eğitimde yaşanan bölgesel farklılıklar. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 9(2), 20–44. <https://doi.org/10.47615/issej.1329419>

Jæger, M. M. (2011). Does cultural capital really affect academic achievement? *Sociology of Education*, 84(4), 281–298. <https://doi.org/10.1177/0038040711417010>

Kabakçı Yurdakul, I., Odabaşı, H. F., Kılıçer, K., Çoklar, A. N., Birinci, G., & Kurt, A. A. (2012). The development, validity and reliability of TPACK-deep: A technological pedagogical content knowledge scale. *Computers & Education*, 58(3), 964–977. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2011.10.012>

Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39(1), 31–36. <https://doi.org/10.1007/BF02291575>

Kaiser, H. F., & Rice, J. (1974). Little Jiffy, Mark Iv. *Educational and Psychological Measurement*, 34(1), 111–117. <https://doi.org/10.1177/001316447403400115>

Karagöz, Y. (2019). *SPSS–AMOS–META Uygulamalı İstatistiksel Analizler*. Nobel Yayıncılık.

Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). Guilford Press.

Lamont, M., & Lareau, A. (1988). Cultural capital: Allusions, gaps and glissandos. *Sociological Theory*, 6(2), 153–168.

Lamont, A. (2002). Musical identities and the school environment. In R. A. R. MacDonald, D. J. Hargreaves, & D. Miell (Eds.), *Musical identities* (pp. 41–59). Oxford University Press.

Lareau, A., & Weininger, E. B. (2003). Cultural capital in educational research: A critical assessment. *Theory and Society*, 32(5–6), 567–606.

<https://doi.org/10.1023/B:RYSO.0000004951.04408.b0>

Leech, N., Barrett, K., & Morgan, G. (2005). *SPSS for intermediate statistics: Use and interpretation* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.

MacCallum, R. C., Widaman, K. F., Preacher, K. J., & Hong, S. (2001). Sample size in factor analysis: The role of model error. *Multivariate Behavioral Research*, 36(4), 611-637. https://doi.org/10.1207/S15327906MBR3604_06

MacDonald, R. A. R., Hargreaves, D. J., & Miell, D. (2002). *Musical identities*. Oxford University Press.

McClellan, E. (2014). Undergraduate music education major identity formation. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 13(1), 279-302.

McCowan, R. J., & McCowan, S. C. (1999). *Item Analysis for Criterion-Referenced Tests* (Report No. ED501716). Center for Development of Human Services, State University of New York. <https://eric.ed.gov/?id=ED501716>

McPherson, G. E., & McCormick, J. (2006). Self-efficacy and music performance. *Psychology of Music*, 34(3), 322-336. <https://doi.org/10.1177/0305735606064841>

McPherson, G. E., & Renwick, J. (2011). Self-Regulation and Mastery of Musical Skills. In *Handbook of Self-Regulation of Learning and Performance* (ed. B. J. Zimmerman & D. H. Schunk). Routledge.

Miksza, P. (2012). The development of a measure of self-regulated practice behavior for beginning and intermediate instrumental music students. *Journal of Research in Music Education*, 59(4), 321-338. <https://doi.org/10.1177/0022429411414717>

Morin, A. J. S., Scalas, L. F., Vispoel, W., Marsh, H. W., & Wen, Z. (2015). The Music Self-Perception Inventory: Development of a short form. *Psychology of Music*, 44(5), 915-934. <https://doi.org/10.1177/0305735615592690>

Müllensiefen, D., Gingras, B., Musil, J., & Stewart, L. (2014). The Musicality of Non-Musicians: An index for assessing musical sophistication in the general population. *PLOS ONE*, 9(2), e89642. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0089642>

Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). McGraw-Hill.

Okay, H. H., Gençel Ataman, Ö., & Kırtak Ad, V. N. (2015). Müziğe Yönelik İlgi Ölçeği (MYİÖ)'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (51), 62-71.

Ollen, J. E. (2006). *A criterion-related validity test of selected indicators of musical sophistication using expert ratings* (Doctoral dissertation, The Ohio State University). ProQuest Dissertations Publishing.

Pitts, S. E. (2005). *Valuing musical participation*. Ashgate.

Prior, N. (2013). Bourdieu and the sociology of music consumption: A critical assessment of recent developments. *Sociology Compass*, 7(3), 181-193. <https://doi.org/10.1111/soc4.12020>

Procter, S. (2011). Reparative musicking: Thinking on the usefulness of social capital theory within music therapy. *British Journal of Music Therapy*, 25(2), 25-33.

<https://doi.org/10.1080/08098131.2010.489998>

Rimmer, M. (2012). Beyond omnivores and univores: The promise of a musical habitus. *Cultural Sociology*, 6(3), 299–318. <https://doi.org/10.1177/1749975511401278>

Ritchie, L. & Willamon, A. (2011). Measuring distinct types of musical self-efficacy. *Psychology of Music*, 39(3), 328–344. <https://doi.org/10.1177/0305735610374895>

Sieben, I. (2019). Measuring cultural capital through the number of books in the household. *Measurement Instruments for the Social Sciences*, 1(1), 1–7. <https://doi.org/10.1186/s42409-018-0006-0>

Sullivan, A. (2001). Cultural capital and educational attainment. *Sociology*, 35(4), 893–912. <https://doi.org/10.1177/0038038501035004006>

Swartz, D. (1997). *Culture and Power: The Sociology of Pierre Bourdieu*. University of Chicago Press.

Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlik ve Geçerlilik*. Seçkin Yayıncılık

Tarrant, M., North, A. C., & Hargreaves, D. J. (2001). Social categorization, self-esteem, and the estimated musical preferences of male adolescents. *The Journal of Social Psychology*, 141(5), 565–581. <https://doi.org/10.1080/00224540109600572>

Tavşancıl, E. (2018). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. (6. baskı). Nobel Yayıncılık.

Tezbaşaran, A. (2008). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Turanlı, M., Taşpınar-Cengiz, D., & Bozkır, Ö. (2012). Faktör analizi ile üniversiteye giriş sınavlarındaki başarı durumuna göre illerin sıralanması. *Istanbul University Econometrics and Statistics e-Journal*, 0(17), 45-68.

Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi: Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Vanstone, A. D., Wolf, M., Poon, T., & Cuddy, L. L. (2015). Measuring engagement with music: development of an informant-report questionnaire. *Aging & Mental Health*, 20(5), 474–484. <https://doi.org/10.1080/13607863.2015.1021750>

Wang, K. T., Li, F., Wang, Y., Hunt, E. N., Yan, G. C., and Currey, D. E. (2014). The International Friendly Campus Scale: Development and psychometric evaluation. *International Journal of Intercultural Relations*, 42, 118-128. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2014.05.004>

Wright, R. (Ed.). (2010). *Sociology and music education*. Routledge.

Wright, R. (2015). ‘Now we’re the musicians’: Using Bourdieu’s concepts of habitus, capital and field to analyse informal learning in Canadian music education. In P. Burnard, Y. Hofvander-Trulsson, & J. Söderman (Eds.), *Bourdieu and the sociology of music education* (pp. 84–100). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315569819-6>

Wright, R. (2018). Is Gramsci dead? Revisiting hegemony in 21st-century music education. In B. Clausen & S. Dreßler (Eds.), *Soziale Aspekte des Musiklernens*

(Musikpädagogische Forschung, Vol. 39). Waxmann.

Yalçın, H. (2017). Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren kurumların mevcut durumları. *Online Journal of Music Sciences*, 2(3), 37–66.

Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayınevi.

Yiğit, N. (2008). Test geliştirme. G. Başol (Ed.) Eğitimde ölçme değerlendirme içinde (153-171). Lisans Yayıncılık.

Yiğit, N., Bütüner, S. Ö., & Dertlioğlu, K. (2008). Öğretim Amaçlı Örütbağ Sitesi Değerlendirme Ölçeği Geliştirme. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 38-51.

Yiğit, N., Deveci, İ., & Dadandı, N. (2022). Yeni nesil fen bilimleri sorularına yönelik algı ölçeğinin geliştirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(Özel Sayı), 108-130. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1068089>

Yong, A. G., & Pearce, S. (2013). A beginner’s guide to factor analysis: focusing on exploratory factor analysis. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 9, 79-94. <https://doi.org/10.20982/tqmp.09.2.p079>

Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2025). YÖK Lisans Atlası. <https://yokatlas.yok.gov.tr>

Zdzinski, S. F. (1992). Relationships among parental involvement, selected student attributes, and student achievement in instrumental music. *Journal of Research in Music Education*, 40(2), 114-125. <https://doi.org/10.2307/3345561>

Zdzinski, S. F. (2013). The underlying structure of parental involvement–home environment in music. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 198, 69–88. <https://doi.org/10.5406/bulcoursmusedu.198.0069>

Zelenak, M. S. (2011). Development and validation of the Music Performance Self-Efficacy Scale (MPSES) (Doctoral dissertation, University of North Carolina at Greensboro). ProQuest Dissertations Publishing.

Zimmerman, B. J. (2000). Self-efficacy: An essential motive to learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 82-91. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1016>

Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*, 41(2), 64-70. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2